

6–7 METŲ IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGŲ VAIKŲ BEI 1–12 KLASIŲ MOKINIŲ

PLAUKIMO ĮGŪDŽIAI BEI POREIKIS JUOS TOBULINTI

Santrauka

6–7 METŲ IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGŲ VAIKŲ BEI 1–12 KLASIŲ MOKINIŲ PLAUKIMO ĮGŪDŽIAI BEI POREIKIS JUOS TOBULINTI.

Autoriai:

Tyrimo tikslas: ištirti 6–7 metų ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikų bei 1–12 klasių mokinių plaukimo įgūdžius bei poreikį juos tobulinti.

Tyrimo medžiaga ir metodai: Tyrimas, kuriame dalyvavo 995 ikimokyklinio ugdymo įstaigą lankančių vaikų (6–7 m.) tėvai bei 749 1–12 klasių mokiniai, buvo vykdomas 2014 m. gegužės mėnesį. Apklausos duomenys analizuoti naudojant SPSS 21.0 „for Windows“ programinį paketą bei MS Excel lentelėmis. Hipotezės tikrintos taikant χ^2 testą, nustačius reikšmingumo lygį $p < 0,05$.

Tyrimo rezultatai: 69,2 proc. ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų (6–7 m.) nemoka plaukti. Beveik 95 proc. tėvų sutinka, jog mokytis vaikui plaukti geriausiai baseine. 91 proc. tėvų norėtų, jog jų vaikai per kūno kultūras pamokas būtų mokomi plaukimo įgūdžių. Išaiškėjo, kad mokančių plaukti tėvų vaikai dažniau moka plaukti patys nei nemokančių plaukti tėvų vaikai ($p < 0,05$). 1–4 klasėse pažymėjusių, jog visiškai nemoka plaukti, sudarė 38,8 proc. 5–8 klasėse – 10,9 proc., 9–12 klasėse – 8,1 proc. Sėkmingi plaukimo mokymai dažniausiai būdavo mokant treneriui ($p < 0,05$). Nustatyta, kad 5–12 klasių mokiniai, kurie moka gerai plaukti, plaukti išmoko baseine ($p < 0,05$). 1–4 klasių mokinių grupėse nustatytas reikšmingas ryšys tarp nemokėjimo plaukti ir patirtų nemalonių pojūčių bei baimės būti vandenyje be pagalbinių priemonių ($p < 0,05$). Tobulinti savo plaukimo įgūdžius norėtų 79,6 proc. 1–4 klasių, 82,4 proc. 5–8 klasių ir 72,0 proc. 1–4 respondentų. O 92,3 proc. 1–4 klasių mokiniais, 84 proc. 5–8 klasių ir 55,6 visų respondentų norėtų, jog plaukimo pamokos vyktų kūno kultūros pamokų metu.

Išvada: Didžiausia nemokančių plaukti vaikų dalis yra ikimokyklinio ugdymo įstaigose ir 1–4 klasėse. Efektyviam plaukimo mokymui svarbu, jog mokytų plaukimo treneris bei būtų mokoma

baseine, nes patirti nemalonūs potyriai vandenyje, gali sąlygoti vandens baimę. Kad plaukimo įgūdžius tobulintų norėtų beveik visi ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų tėvai bei didžioji dalis 1–12 kl. mokinių.

Reikšminiai žodžiai: plaukimo gebėjimai, plaukimo įgūdžių vertinimas, poreikis tobulinti plaukimo įgūdžius.

Summary

SWIMMING SKILLS OF 6-7 YEARS OLD CHILDREN IN PRESCHOOL INSTITUTIONS AND STUDENTS OF FORMS 1-12, AS WELL AS THE NEED FOR IMPROVING THESE SKILLS.

The goal of research: to analyse swimming skills of 6-7 years old children in preschool institutions and students of forms 1-12, as well as the need for improving these skills.

Research material and methods: the research, which involved 995 parents of children (6-7 years old) from preschool institutions and 749 students of forms 1-12, was carried out in May of 2014. The interview data was analysed using software package SPSS 21.0 “for Windows” and MS Excel tables. Hypotheses were verified applying df and χ^2 tests, after determining the level of significance $p < 0.05$

Research results: 69.2 % of children (6-7 years old) from preschool institutions do not have any swimming skills. Almost 95 % of parents agree that it is better to learn swimming in a swimming pool. 91 % of parents would like that their children would be taught swimming during physical education lessons. The research showed that children of parents who know how to swim more likely have swimming skills comparing with children of parents who do not know how to swim ($p < 0.05$). 38.8 % of students in forms 1-4 indicated that do not know how to swim, 10.9 % - in forms 5-8, 8.1 % - in forms 9-12. Usually, successful swimming skills were gained with the help of coach ($p < 0.05$). It was determined that students in forms 5-12 and know how to swim learned to swim in a swimming pool ($p < 0.05$). In groups of students from forms 1-4, it was determined that there is a significant correlation between the absence of swimming skills and unpleasant experience or fear of being in water without aids ($p < 0.05$). 79.6% of students in forms 1-4 would like to improve their swimming skills, 82.4 % - in forms 5-8, and 72.0 % - in forms 9-12. 92.3 % of students in forms 1-4, 84 % of students in forms 5-8, and 55.6 % of all respondents would like that swimming lessons would take place during physical education lessons.

Conclusion: the majority of students who do not know how to swim is in the preschool institutions and forms 1-4. Effective teaching of swimming requires a coach and a swimming pool, because unpleasant experiences in water can determine the fear of water. It was determined that almost all parents of children in preschool institutions and the majority of students in forms 1-12 would like to improve swimming skills.

Keywords: swimming skills, need for improving swimming skills, assessment of swimming skills.

IVADAS

Lietuvoje mirtys dėl išorinių priežasčių užima net trečiąją vietą visose amžiaus grupėse. 2013 metais Lietuvoje dėl atsitiktinių paskendimų žuvo 199 žmonės, iš kurių 10 buvo vaikai nuo 1 iki 17 metų amžiaus. Daugiausia žmonių (41 proc.) nuskęsta mažuose vandens telkiniuose: duobėse, kūdrosė, grioviuose, pelkėse. Vaikų tokiose vietose žūva daugiausia – 54 proc., upėse – 36 proc., ežeruose – 15 proc. [1]. Dėl prarastų vaikų gyvenimo metų patiriame socialinius ir ekonominius nuostolius, o prarasto vaiko skausmas yra neišmatuojamas, todėl tai viena iš priežasčių kodėl reikia stengtis išsaugoti vaikų gyvybę. Žinant tai, jog suformuotas įgūdis išlieka visą gyvenimą, reikėtų skatinti kuo anksčiau pradėti mokytis plaukti.

Gebėjimas plaukti svarbus ne tik gelbstint savo gyvybę vandenyje, tačiau vanduo turi ir daug kitų funkcijų, prisidedančių prie sveikata gerinančių bei stiprinančių veiksnių. Valentina Skyrienė bei Salvinijos Tarūtienė išskiria vandens poveikį žmogaus organizmui: grūdina, didina medžiagų apykaitą, stimuliuoja kvėpavimo sistemą, ramina nervų sistemą, masažuoja, teigiamai veikia judėjimo aparatą, didina sąnarių paslankumą [2].

Nors plaukimas, kaip viena pagrindinių fizinio aktyvumo formų, yra įtrauktas į bendrojo lavinimo mokyklų kūno kultūros dalyko programas, tačiau iš tiesų plaukimo pamokos bendrojo lavinimo mokyklose vyksta nesistemiškai arba yra visai nevykdomos dėl baseinų trūkumo. Lietuvos sporto informacijos centro duomenimis, 2013 metais Lietuvoje buvo išmokyti plaukti 9 966 asmenys, iš jų Klaipėdos mieste tik 290, kai tuo tarpu Kaune – 332, Panevėžyje – 880 [3]. Nors Klaipėdos miestas yra trečias pagal dydį miestas, čia plaukti išmoksta ganėtinai mažai asmenų, pagrindinė priežastis – baseinų trūkumas.

Užsienio šalyse daugybė organizacijų siekia skatinti vaikus pradėti mokytis plaukti kuo anksčiau. Remiantis Bangladeše atliktu tyrimu, ikimokyklinio amžiaus vaikų plaukimo išmokimas treniruotėse yra efektyvesnis nei natūralus plaukimo išmokymas [4]. Kitų tyrimų duomenimis, didžiausią riziką nuskęsti sumažinti gali pradėti mokytis plaukti vaikai, kurių amžius

1–4 metai [5]. JAV plaukimo federacija jau daugelį metų vykdo „Saugaus vandens“ kampaniją „Pliūkštelk!“ („Make a splash!“), kurios metu vaikai mokomi plaukti, saugiai elgtis vandenyje ir šalia jo, nes jų atliktais duomenimis 60-70 proc. JAV vaikų nemoka plaukti [6]. Kanada taip pat labai kreipia dėmesį į vaikų gebėjimą. Šalyje vykdoma Raudonojo Kryžiaus plaukimo programa (Red Cross Swim). Dalyvaudami programoje vaikai gali dalyvauti plaukimo ir saugaus elgesio prie vandens pamokose daugelyje baseinų. Kanadoje, remiantys tyrimų duomenimis, vaikai iki 15 metų amžiaus, o ypač vaikai nuo 1–4 metų amžiaus yra rizikos grupėje, nes jie dažniausiai neturi pakankamai gerų gebėjimų plaukti [7]. Panašūs vaikų plaukimo mokymai vykdomi ir Olandijoje, Norvegijoje, Australijoje bei Rusijoje [8]. Lietuvoje gerą patirtį perimdami mokyti plaukti vaikus pradėjo Vilniaus visuomenės sveikatos biuras, Ignalinos plaukimo klubas. 2013 metais Klaipėdos mieste, prieš suteikiant vaikams galimybę išmokyti plaukti, buvo įvertintas vaikų poreikis mokytis plaukti. Tuo metu paaiškėjo, jog gerai moka plaukti tik 24 proc. 5–7 klasių moksleiviai, o 20 proc. apklaustųjų iš viso nemokėjo plaukti [9]. Net 78 proc. respondentų norėjo išmokyti arba patobulinti savo plaukimo įgūdžius. Siekiant tikslingai planuoti sveikatos stiprinimo priemones, susijusias su sauga vandenyje, Klaipėdos mieste, būtina išsiaiškinti visų klasių bendrojo lavinimo mokyklas lankančių mokinių ir 6–7 metų amžiaus vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, plaukimo gebėjimus, poreikį juos įgyti/ tobulinti, iširti plaukimo mokymuisi įtakos turinčius veiksnius bei įvertinti žinias apie saugų elgesį vandenyje.

TYRIMO OBJEKTAS IR METODAI

Tyrimas buvo atliekamas siekiant išsiaiškinti Klaipėdos miesto bendrojo lavinimo mokyklų 1–12 klasių mokinių bei 6–7 metų amžiaus vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigą, gebėjimą plaukti bei poreikį išmokyti plaukti ir/ar tobulinti plaukimo įgūdžius. Tyrimas buvo atliekamas taikant atsitiktinę sistemine atranką renkant mokyklas bei ikimokyklinio ugdymo įstaigas, kuriose bus vykdomas tyrimas. Tyrimui atlikti buvo naudojamos keturios anketos, kurios

buvo skirtos: ikimokyklinio ugdymo įstaigą lankančių vaikų tėvams, 1–4 klasių mokiniams, 5–8 klasių mokiniams, 9–12 klasių mokiniams. Anketos klausimai, buvo aptarti su Lietuvos plaukimo federacija, todėl buvo sukurtos keturios anketos, pagal respondentų amžių bei gebėjimą vertinti savo įgūdžius. Iš viso imtį sudarė 1 003 Klaipėdos miesto mokyklų mokiniai, iš kurių, kiekvienoje klasių grupėje (1–4; 5–8; 9–12) būtų apklaustas panašus skaičius mokinių. Imtis ikimokyklinio ugdymo įstaigoje – 995 vaikų tėvai. Siekiant įvertinti tėvų bei jų vaikų plaukimo gebėjimo ryšį, į anketą buvo įtraukiami klausimai ir apie pačių tėvų plaukimo gebėjimus.

Plaukimo gebėjimai vertinti pagal Lietuvos Plaukimo federacijos pasiūlymus: gana gerais plaukimo įgūdžiais laikyta, kai respondentas pažymėdavo, jog moka plaukti be pagalbinių priemonių keturiais plaukimo būdais (laisvu, nugara, krūtine ir peteliške) ir sugebančius įveikti vienu plaukimo būdu ir be pagalbinių priemonių 25 metrų atstumą (vertinti tik 9–12 klasių mokiniai, kuriems lengviau įvertinti šį atstumą bei tėvų atsakymai apie savo vaikus, kurie lanko ikimokyklinę įstaigą).

Surinkus anketas, apklausos duomenys buvo įvedami ir analizuojami naudojant SPSS 21.0 programinį paketą. Ar nėra duomenų įvedimo klaidų, buvo patikrinta apskaičiavus atsakymų dažnius. Kiekybinių požymių priklausomumo, homogeniškumo bei proporcijų lygybių įvertinimui naudotas χ^2 kriterijus. Rezultatų skirtumas laikytas statistiškai reikšmingu, kai gauta p reikšmė buvo mažiau nei 0,05.

REZULTATAI

Iš viso buvo išdalinta 1 003 anketos bendrojo lavinimo mokyklose, po lygiai kiekvienai klasių grupei, bei 995 anketos ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų tėvams. Tinkamai užpildytų anketų grįžtamumas mokyklose – 74,7 proc., ikimokyklinėse ugdymo įstaigose – 93,3 proc.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų plaukimo įgūdžiai bei poreikis juos tobulinti

Didžioji dalis tėvų (80,6 proc.) sutinka, jog plaukimas yra naudingas sveikatai ir suprantą jo svarbą žmogaus gyvenime. 71 proc. tėvų moka plaukti. Statistinis reikšmingumas nustatytas vertinant tėvų bei vaikų plaukimo gebėjimus plaukti: mokančių plaukti tėvų vaikai dažniau patys moka plaukti, lyginant su nemokančių plaukti tėvų vaikais ($p < 0,05$): mokančių plaukti tėvų (71,3 proc.), kurių vaikai mokėjo plaukti buvo 25,2 proc., o nemokančių plaukti tėvų (29,4 proc.), kurių vaikai, moka plaukti sudarė tik 4 proc.

Didžioji dalis (69,2 proc.) ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų (6–7 m.) nemoka plaukti. Mokančių plaukti visais keturiais plaukimo būdais atsirado tik 2,1 proc., o vienu plaukimo būdu mokėjo 18,2 proc.

25 metrų atstumą vieno plaukimo būdu įveikti be pagalbinių priemonių sugebėtų tik 16,4 proc. visų mokančių plaukti, su pagalbėmis priemonėmis – 26,3 proc., o neįveiktų didžioji dalis (47 proc.) ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų.

Žinoti Lietuvos Respublikos saugaus elgesio taisykles vandenyje taip pat labai svarbu, nes tai gali padėti išsaugoti gyvybę. Nors tėvai turėtų būti pirmieji vaikų mokytojai, susipažinusių su šiomis taisyklėmis buvo tik 24,1 proc. tėvų, 86 proc. taisyklių nežinojo, arba žinojo tik iš dalies.

Mokymosi plaukti vieta svarbi ugdyti gebėjimus. 94,8 proc. tėvų sutinka, jog mokytis vaikui plaukti geriausiai baseine. 90,6 proc. tėvų norėtų, jog jų vaikai per kūno kultūras pamokas būtų mokomi plaukimo įgūdžių. Nors tai ir yra įtraukta į bendrojo lavinimo mokyklų programą, daugelis vaikų lieka be gyvybiškai svarbių įgūdžių. 89,7 proc. tėvų leistų savo vaikus į baseiną, kad ten mokytųsi ir/ar patobulintų plaukimo įgūdžius, tėvai už vieną plaukimo pamoką vidutiniškai mokėtų ~15 lt, tačiau 75,9 proc. tėvų mano, jog baseinų Klaipėdoje plaukimo pamokoms

neužtenka. 13,7 proc. tėvų nenorėtų mokėti už plaukimo pamokas, nes mano, jog jos turėtų būti nemokamos.

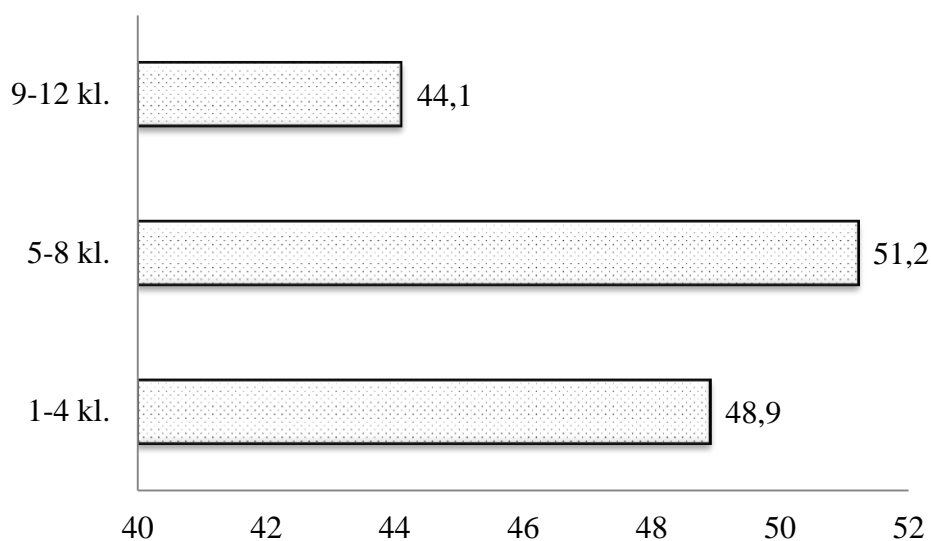
1–12 klasių mokinių plaukimo įgūdžiai bei poreikis juos tobulinti

Visose klasių grupėse plaukimo svarbą žmogaus gyvenime supranta didžioji respondentų dalis. 1–4 klasių grupėje 84,2 proc., 5–8 kl. – 68,6, 9–12 kl. – 70,6 respondentų sutinka, jog plaukimas žmogaus gyvenime užima svarbią vietą.

1–12 klasių mokinių prašyta įvertinti savo plaukimo gebėjimus. 1–4 klasėse pažymėjusių, jog visiškai nemoka plaukti buvo 38,8 proc., 5–8 klasėse – 10,9 proc., 9–12 klasėse – 8,1 proc. Mokančių plaukti visais 4 plaukimo būdais 1–4 klasėse buvo 23 proc., 5–8 klasėse – 22,5 proc., 9–12 klasėse – 27,5 respondentų. 9-12 klasių mokinių, kurie moka plaukti, klausta, ar jie sugebėtų vienu plaukimo būdu ir be pagalbinių priemonių įveikti 25 metrų atstumą vandenyje. Tik 24,4 proc., mokančių plaukti 9–12 kl. mokinių, sugebėtų tai padaryti.

Tyrimo duomenimis, daugiau vaikų nemokančių plaukti yra pradinėse klasėse, o mokančių plaukti gana gerai skaičius išlieka stabilus visose klasių grupėse, todėl pradinėse klasėse išmoktas įgūdis plaukti visais plaukimo būdais atsispindi ir toliau, vyresnėse klasėse, tačiau tik mažiau nei ketvirtadalis 9-12 klasių mokinių, mokančių plaukti bent vienu plaukimo būdu, sugebėtų įveikti 25 metrų atstumą vienu plaukimo būdu be pagalbinių priemonių.

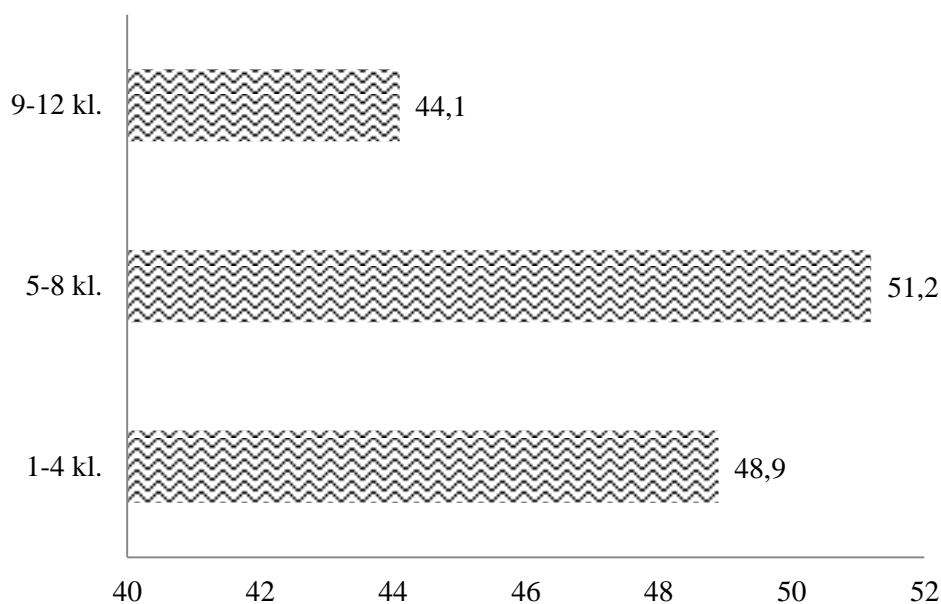
Statistinis reikšmingumas stebėtas analizuojant gerus plaukimo gebėjimus pagal išmokusį plaukti asmenį. Sėkmingi plaukimo mokymai dažniausiai būdavo mokant treneriui: 1–4 klasėse 48,9 proc., 5–8 klasėse 51,2 proc., 9–12 klasėse 44,1 proc. mokančių plaukti, plaukti išmoko padedami plaukimo trenerio ($p < 0,05$) (2 pav.). Norintiems pradėti mokytis plaukti, reikėtų tai patikėti profesionalams.

2 pav. Mokiniai, pagal klasių grupes, mokantys plaukti keturiais plaukimo būdais bei išmoko plaukti padedant plaukimo treneriui.

(1-4 kl. $\chi^2 = 161,6$, $df = 16$, $p < 0,05$; 5-8 kl. $\chi^2 = 88$, $df = 20$, $p < 0,05$; 9-12 kl. – $\chi^2 = 201,4$, $df = 16$, $p < 0,05$)

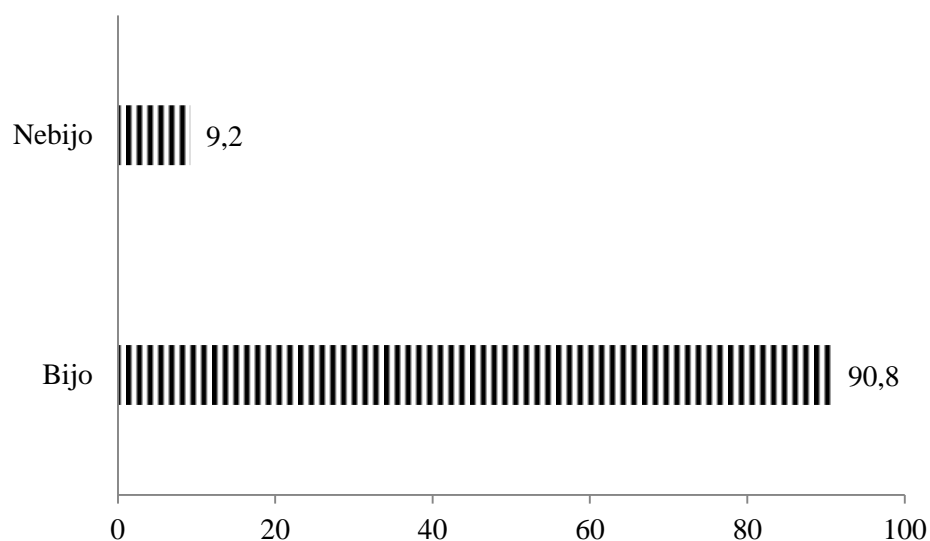
Mokymosi efektyvumą lemia ir vieta, kurioje mokomasi plaukti ($p < 0,05$). 5–9 klasių mokiniai, kurie moka plaukti visais 4 plaukimo būdais atsakė, jog plaukti mokėsi baseine 53,7 proc., 48,0 proc. 9–12 klasių mokiniai mokėsi taip pat baseine (3 pav.). Vandens skaidrumas, srovė, vėjas, bangos, tai priežastys, kurios gali lemti nesėkmingą plaukimo mokymąsi. Dažniausiai baseine yra sudarytos visos sąlygos efektyviam mokymuisi, ir pasirenkant mokymuisi būtent šią vietą, užtikriname, jog jokios nepalankios priežastys nesutrukdys įgyti gyvybiškai svarbų įgūdį.

3 pav. Mokiniai, pagal klasių grupes, kurie moka plaukti keturiais plaukimo būdais bei išmoko plaukti baseine (proc.)

(5–8 kl. $\chi^2 = 88$, $df = 20$, $p < 0,05$; 9–12 kl. $\chi^2 = 207,5$, $df = 16$, $p < 0,05$)

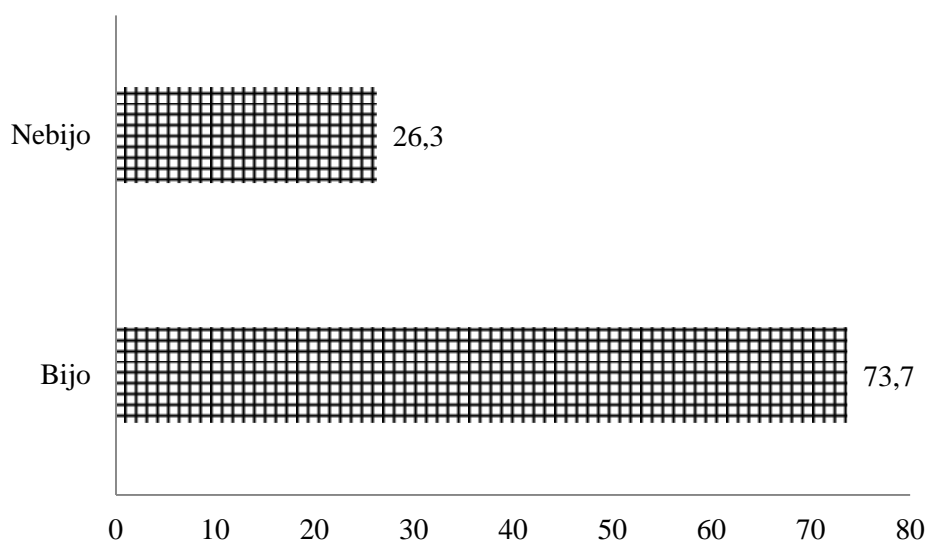
Respondentų atsakymuose ryšys tarp nemokėjimo plaukti bei baimės būti vandenyje be pagalbinių priemonių išryškėjo tik 1-4 klasių mokinių grupėse ($p < 0,05$), kitose klasių grupėse statistinis reikšmingumas nestebėtas ($p > 0,05$). Net 90,8 proc. nemokančių plaukti bijo būti vandenyje be pagalbinių priemonių (pupučiamo rato, rankovių ar kt.) (4 pav.).

4 pav. 1–4 kl. mokiniai, kurie nemoka plaukti (pagal pojūtį būti vandenyje be pagalbinių priemonių) (proc.)

($\chi^2 = 100,5$, $df = 4$, $p < 0,05$)

Statistinis reikšmingumas stebėtas tarp 1–4 kl. mokinių, kuri patyrė nemalonių pojūčių vandenyje bei jautė baimę būti vandenyje be pagalbinių priemonių ($p < 0,05$), kitose klasių grupėse statistinis reikšmingumas nestebėtas ($p > 0,05$). 73,7 proc. vandenyje buvo patyrę nemalonių pojūčių (skendo, prigėrė vandens ar kt.) ir bijo būti vandenyje be pagalbinių priemonių (5 pav.). Tai dar vienas faktas, kodėl reikėtų rinktis profesionalą mokytoją ir mokymuisi tinkamą aplinką, kad ateityje vaikas neturėtų baimių.

5 pav. 1–4 kl. mokiniai, patyrę nemalonių pojūčių vandenyje (pagal pojūtį būti vandenyje be pagalbinių priemonių) (proc.).

$$(\chi^2 = 19,7, df= 4, p < 0,05)$$

Siekiant užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams vandenyje būtina žinoti ir laikytis Lietuvos Respublikos saugaus elgesio vandenyje taisyklių. Tiriant respondentus, kurie moka plaukti bent vienu plaukimo būdu, išaiškėjo, jog 66,6 proc. 1–4 klasių, 21,4 proc. 5–8 klasių ir 55,9 proc. 9–12 klasių buvo susipažinę su saugaus elgesio vandenyje taisyklėmis. Šias taisykles turėtų žinoti kiekvienas brendantis į vandenį, tačiau, tyrimo duomenimis, labiausiai žinių trūksta 5–8 klasių mokiniams, kurie moka plaukti. Apmaudu, jog 5,3 proc. 1–4 klasių, 12,5 proc. 5–8 klasių ir 10,8 proc. susipažinusių su LR saugaus elgesio taisyklėmis, teigia, kad jų vandenyje nesilaiko.

Paprašius mokinių atsakyti į klausimą „Ar norėtumėte lankyti baseiną ir išmokti ir/ar patobulinti savo plaukimo įgūdžius?“ 79,6 proc. 1–4 klasių, 82,4 proc. 5–8 klasių ir 72,0 proc. respondentų atsakė, jog norėtų. Iš visų norinčių lankyti baseiną 1–4 klasių grupėje 40,4 proc., 5–8 klasių grupėje 12,1 proc. ir 9–12 klasių grupėje 9,7 proc. buvo visai nemokantys plaukti. 81,7 proc.

1–4 klasių respondentų nurodė, jog išmokti ir/ar patobulinti plaukimo įgūdžius norėtų dėl to, jog nori išmokti gerai plaukti, 43,6 proc. 5–8 klasių mokinių mano, jog tai būtų naudinga jų sveikatai, o 9–12 klasių 49,8 proc. dėl to, jog taip pat nori išmokti gerai plaukti. Taigi, tyrimo duomenimis, plaukimo pamokos reikalingiausios 1–4 klasių mokiniams bei 5–8 klasių, mažiausiai reikalingos 9–12 klasių mokiniams.

Nors plaukimo pamokos yra įtrauktos į bendrųjų lavinimo mokyklų programą, daugelis vaikų neturi galimybės mokytis plaukti. 92,3 proc., 1–4 klasių mokiniams, 84 proc., 5–8 klasių ir 55,6 visų respondentų norėtų, jog plaukimo pamokos vyktų kūno kultūros pamokų metu.

REZULTATŲ APTARIMAS

JAV 2009 metais, atlikus tyrimą, kuriame dalyvavo 1680 4–17 metų respondentai, buvo išsiaiškinta, kad baltaodžiai, lyginant su afroamerikiečiais bei ispanų/lotynų amerikiečiais, turi geresnius plaukimo gebėjimus, nes baltaodžių, nemokančių plaukti buvo – 30,9 proc., [10] 2010 metais atliktame tyrime, kuriame dalyvavo 1909 4–11 vaikai ir 12–18 metų paaugliai, paaiškėjo, kad iš visų dalyvavusių tyrime, menkus plaukimo gebėjimus turėjo net 61 proc., o iš viso nemokėjo plaukti 10 proc. respondentų [6]. Mūsų atliktame tyrime, 6–7 vaikų, kurie nemokėjo plaukti sudarė – 69,2 proc., 1–4 klasėse – 38,8 proc., 5–8 klasėse – 10,9 proc., 9–12 klasėse – 8,1 proc.

2010 metais JAV atliktas tyrimas išaiškino vaikų baimę plaukti dėl praeityje patirtų baimių. 2011 metais JAV atlikus tyrimą, kuriame dalyvavo 1680 respondentų, kurių amžius 4–17 metai, taip pat buvo nustatyta, jog vaikai, kurie bijo būti vandenyje anksčiau buvo patyrę nemalonių pojūčių vandenyje [11]. Klaipėdos mieste atlikus tyrimą, buvo taip pat nustatytas statistinis reikšmingumas tarp baimės būti vandenyje be pagalbinių priemonių ir nemokėjimo plaukti, tačiau tik tarp pradinukų.

Remiantis JAV 2010 metų tyrimu, buvo nustatyta, jog nemokančių plaukti tėvų vaikai, dažniau nemokėjo plaukti nei mokančių plaukti tėvų vaikai. Toks pats statistinis reikšmingumas išryškėjo ir Klaipėdos mieste apklausus 6–7 metų vaikų tėvus: mokančių plaukti tėvų vaikų, kurie mokėjo plaukti buvo – 25,2 proc., o nemokančių plaukti tėvų, kurių vaikai, moka plaukti – 4 proc.

JAV atliktame tyrime, kuriame dalyvavo 1909 respondentai, 4–17 metų amžiaus, buvo nustatyta, kad vaikai, kurių tėvai juos mokina plaukti turi geresnius plaukimo įgūdžius, mažiau turėjo baimių nei tų, kurių tėvai nemokino jų plaukti [12]. Klaipėdoje atlikus tyrimą, paaiškėjo, kad vaikai, kuriuos mokino plaukti plaukimo treneriai, linkę savo plaukimo gebėjimus vertinti geriau, nei tie vaikai, kuriuos mokė plaukti artimieji.

IŠVADOS

1. Prasčiausia situacija plaukimo įgūdžiuose yra tarp būsimų pirmokų ir pradinukų. Tarp mokančių plaukti vaikų ypač gerus plaukimo įgūdžius turi tik retas iš jų. Tik kas šeštas (6–7 m.) ikimokyklinukas ir kas ketvirtas 9–12 kl. mokinys, mokantis plaukti, sugebėtų įveikti 25 metrų atstumą vandenyje be pagalbinių priemonių ir tik vienu plaukimo būdu. Didžioji tėvų dalis moka plaukti ir tokių tėvų vaikai dažniau patys moka plaukti, lyginant su nemokančių plaukti tėvų vaikais.
2. Mokymuisi plaukti pasirinkta vieta gali lemti mokymosi efektyvumą. Beveik visi tėvai sutinka, jog mokytis vaikui plaukti geriausiai baseine. Apie pusę visų tirtų mokinių (1–12 kl.), kurie moka plaukti visai 4 plaukimo būdais, plaukti mokėsi baseine. Plaukimo mokymų efektyvumui svarbu profesionalumas: apytiksliai pusė visų mokančių plaukti mokinių, plaukti išmoko padedami plaukimo trenerio. Išaiškėjo, kad pradinukų nemokėjimas plaukti susijęs su praeityje patirtais nemaloniais pojūčiais bei baimė būti vandenyje be pagalbinių priemonių. Labai didelė dalis nemokančių plaukti pradinių klasių

mokinių, kurie bijo būti vandenyje be pagalbinių priemonių ir vandenyje buvo patyrę nemalonių pojūčių (skendo, prigėrė vandens ar kt.).

3. Daugelis mokinių norėtų, kad kūno kultūros pamokų metu vyktų plaukimo pamokos, o daugiausiai norinčių yra tarp 1–8 kl. Labai didelė tėvų dalis norėtų, kad jų vaikai per kūno kultūras pamokas būtų mokomi plaukimo įgūdžių.
4. Siekiant užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams vandenyje visiems asmenims būtina žinoti ir laikytis Lietuvos Respublikos saugaus elgesio vandenyje taisyklių. Nors tėvai turėtų būti pirmieji vaikų mokytojai, susipažinusių tėvų su šiomis taisyklėmis buvo tik kas ketvirtas. Apklausiant mokinius, kurie moka plaukti bent vienu plaukimo būdu, išaiškėjo, kad mažiausiai žinių turinčių mokinių yra tarp 5–8 kl. mokinių.

LITERATŪROS ŠALTINIAI

1. Statkevičienė B., Petrovas A. Nelaimingų atsitikimų Lietuvos atvirose telkiniuose per 1997–2002 metus analizė. Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas. 2004;3(53): 58–64
2. Skyrienė V., Tarūtienė S. Mokome plaukti ir saugiai elgtis vandenyje: Mokomoji knyga. Vilnius: Lietuvos sporto informacijos centras. 2004:108. ISBN 9986-574-69-2.
3. Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Lietuvos sporto statistikos metraštis. Vilnius: Lietuvos sporto informacijos centras. 2014: 63.
4. Mecrow T.S., Linnan M., Rahman A. et al. Does teaching children to swim increase exposure to water or risk-taking then in the water? Emerging evidence from Bangladesh. Injury prevention. 2013.
5. Rubio B., Yagueb F., Benítezc M.T. Recommendations for the prevention of drowning. Spanish Association of Paediatrics. 2014; 82(1).
6. Irwin C., Irwin R., Martin N., Constraints Impacting Minority Swimming participation. 2010:1–22.
7. Canadian Red Cross. Child drownings in Canada. 2013:1–7.
8. Zuozienė J.I., Kavaliauskas S., Skyrienė V., ir kt. Mokymas plaukti: realijos ir perspektyvos: Mokomoji knyga. Vilnius: Lietuvos sporto informacijos centras. 2007: 79 p.
9. Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras.. 5–7 klasių mokinių apklausa „Ar moki plaukti?“. 2013.
10. Irwin C.C., Irwin R.L., Ryan T.D. et al. Urban minority youth swimming (in)ability in the United States and associated demographic characteristics: toward a drowning prevention plan. Injury prevention. 2009; 15(4); 234–239.
11. Irwin C.C., Irwin R.L., Ryan T.D. et al. The Legacy of Fear: Is Fear Impacting fatal and Non-fatal Drowning of African American Children? Journal of Black Studies. 2011;42(4):561-576.
12. Pharr J.R., Irwin C., Irwin R. Parental Factors That Influence Swimming in Children and Adolescents. International Journal of Aquatic Research and Education. 2014; 8: 368-381.